

Ad Romanos

promptū animū vestrū pro quo de vobis glorioz apd ma cedones. Tertio assignat rationes victoz quoz prima ē beneplacitū. Unde dicit. Placuit ei illis. 2. cor. 9. **¶** Quisq; put destinavit i corde suo nō ex tristitia aut ex necessitate. Secūda causa est debitū. Unde subdit. Et debi tores sunt eoz. 8. 13. Reddite omnibus debita. Rationē autē debiti assignat dicens: Nā si gentiles facti sunt particeps bonoz spūalīz que erāt specialit̄ eoz id est iudeo rum scilicet noticiē diuine et pmissiōnū et gratiē fm illud supra. 9. Quoz ē adoptio filioz dei et glā et supra. 11. Socius radicis et pinguedinis oliue factus es. Sunt eti am facti particeps spūalīz eoz p hoc qd illi p̄dicato res eis miserunt debet et in carnalibus ministrare eis. 13. Illud ecc. 1. 4. In diuisione sortis da et accipe. Et ps. 135. mite psalmū id est spūalia. et date tympanū id est tem poralia. Et ex hoc sumit argumentū qd debent sumptus non solū illis qui p̄dicant sed etiā qui p̄dicatores mittunt. **¶** Deinde cū dicit. Hoc igit cū rē. p̄hgit terminū quo ad eos sit v̄turus dicens: Hoc igit cū cōmūnerō scilicet mi nistrū sanctoz et assignauerō eis fructū hūc id est elemo sinam gentiliū qd est quidā fructus cōuersionis eoz. **¶** See 10. Vitis frondosa israel. fructus est ei adequatus. **¶** Pro ficiscar p vos in hispaniā. Sed videt h aplūs falsum dice re. Nunq; em̄ in hispaniā iussit legi. In hierlm em̄ ca ptus fuit et exinde romaz platus est in vinculis vt habet acē. vltimo. vbi est occisus simul cū petro. Dicunt q̄ qui vā qd sicut dicit acē. vltimo. cū venisset romā paulus p̄ missus est ei manere sibi met cū custodiente se milite. et po stea dicit qd misit biennio toto in suo cōductu et i illo spa cio dicit em̄ in hispaniā iussit. Sed qd hoc certū nō ē pōt melius dici qd apostolus falsum nō dixit: qd pponēbat se factuz quod dicebat et sic verba eius erāt intelligēda q̄si insinuātia eius ppositū: nō aut futuz euentuz qui ei erat incertus vnde nō poterat hoc p̄dicare nisi forte sub cōdi tiōe quā iacob dicit apponēdā. iaco. 4. Pro eo vt di car: si dominus voluerit si vixerimus faciemus hoc aut illud. Et sic etiā aplūs se excusat. 2. cor. 1. de hoc qd ad eos nō iuerat sicut p̄miserat dicens: Cū ergo hoc volui nū quid leuitate vsus sum aut que cogito fm carnes cogito vt sit apud me est: et nō. Et sic ex hoc qd ex iusta causa p̄ termisit facere qd p̄miserat se imūne dicit a leuitate. car nalitate. et falsitate. Et sic etiā soluit hoc gelasius papa et habet in decretis. 2. 2. q. 2. Beatus inquit paulus aplūs nō ideo qd absit sefellisse credendū est aut sibi extitisse cō trarius: quoniā cū ad hispaniā se p̄misset ituz. dispositi one diuina maioribus occupatus causis implere nō po tuit qd p̄miserat. Quantū em̄ ipsius volūtatē iterfuit hoc p̄nūciauit. qd se vera voluisset efficere. Quantum vero ad diuini secreta consilij qd vt homo nō potuit licet spū s tu dei plenus agnosceret. supna p̄termisit dispositiōe p̄ uentus. Licet em̄ p̄pheti cū spū sū habuerit tū p̄phetis nō omnia reuelant vt patet. 4. reg. 4. vbi heliseus dixit Anima eius in amaritudine est et dñs celauit a me et non indicauit mihi. **¶** Deinde cū dicit. Scio autē rē. p̄nunci s at eis fructū sue v̄sitationis dicens. Scio autē scilicet ex fiducia diuine gratiē qm̄ veniēs ad vos in abūdātia be nedictione xpi veniā id est xps abūdantiū suā benedi ctionem dabit vobis in meo aduentu. de qua dicit in ps. Et em̄ benedictionē dabit legislator: ibūt de virtute i vir tutem. Et sic laban dixit ad iacob. gen. 3. Expimēto vidi ei qd benedixerit mihi deus p̄pter te. **¶** Deinde cū dicit Obsecro ergo rē. petit ab eis orationis suffragia. et p̄mo petit eoz orationes. 2° ipse p̄ eis rogat ibi. De pacē rē. Circa primū tria facit. Primo inducit eos ad orandū p se ex tribus. Primo qdem ex supna caritate cū dicit. Ob secro vos ergo fratres ad philo. 1. p̄pter caritatem aut

magis obsecro. Secūdo ex reuerentiā xpi cuius ipse erat minister dicens: Per dominum nr̄m iesum xpm̄. In quo oēs vnū sum⁹. vt. 8. 12. dicitū ē. Tertio ex bono spū sū qd eius ministerio tradebat. Unde subdit. p̄pter caritatē spū sū quā spū sū i cordib⁹ nr̄is diffundit. vt. 8. 5. v̄cū est. Secūdo petit auxilium orationis eoz dicens. Et ad inuertes me in orationibus vestris ad deū scilicet p me fu sis. puer. 18. Frater qd iuuat a fratre quasi ciuitas firma. Hoc autē vt glo. dicit nō ideo dicit aplūs qd ipse min⁹ me reatur qd alij minores sed or̄p̄nē sequit. primo quidez vt ab ecclia p̄ rectore suo fiat oratio fm illud. j. thi. 2. Ob se cro igit primo omnū fieri obsecrationes. orationes. po stulationes. gratiaz actiones p omnibus hominib⁹. p regibus. et omnibus qd sunt in sublimitate constituti rē. Secūdo qd multi minimi vobz cōgregant vnanimes magis merent. Et ideo impossibile est vt multoz p̄es nō impo trent. Mat. 18. Si duo ex vobis cōfiterentur sup terrā de omni re quācūq; petierit fiet illis a patre qd est in celis. Tertio vt vni multi orant multi etiā gratias agāt exaudi ti fm illud 2. cor. 1. Adiuuātib⁹ vobis in oratione pro nobis vt p̄ multos gratiē agant deo. Tertio ponit ea que vult sibi ipetrari quoz primū p̄met ad hostes quos ha bebat in iudea. Unde dicit. Et liberer ab infidelibus qd sunt in iudea: qui p̄cipue paulū ipugnabāt et odiebāt: qd fiducialit̄ p̄dicabat cessationē legalū. Act. 21. Audierūt de te qd discessionē docens a moysē rē. Secūdu p̄tine bar ad eos in quoz ministerium ibat. Et hoc est qd sub dit. Et oblatio obsequij mei id est ecclia in qua eis minis tro fiat accepta sanctis qui sunt in hierlm scz vt ex hac p uocent ad gratias agendū deo. et ad orandū p ipse gen tibus a quibus recipiūt. ecc. 31. Splendidū in panib⁹ be nedicent labia multoz. Tertio p̄met ad ipsos quib⁹ scri bebat. Unde subdit. Et veniā ad vos in gaudio. et hoc p voluntatē dei cōtra quā nihil agere volēbat. supra p̄mo. Obsecrans si quomodo p̄p̄er iter habeā in volūtatē dei veniendi ad vos. Et refrigerer vobiscū id est vt ex v̄ra p̄ sentia refrigerij tribulationū meaz accipiam. **¶** Deinde cū dicit. De pacē rē. ostendit qd p̄eis orat dicens: De pacē autē dator pacis sit cū omnibus vobis per hoc scilicet qd vos ad inuicē pacē habeatis. 2. cor. vltimo. Idem sapi te et deus pacē et dilectiōis erit vobiscū. subdit. Amē idē ita fiat. ps. Et dicit omnis pplūs fiat fiat.

Incipit capitulū sextūdecimū.

Quoniam autē vobis p̄ben so rorem nr̄am qd est in ministerio ec clesie qd est chencris: vt eā suscipia tis in dño digne sc̄tis: et assistatis ei in quocunq; negotio v̄si idiguerit. Et em̄ ipsa quoq; assistit multis et m̄ihipi. Saluta te p̄iscā et aqlaz adiutores meos in xpo iesu qd p̄ anima mea suas ceruices supposuerūt: qd nō solū gratias ago: sed et cūctē ecclesie gentiū et domesticā eccliam eozuz. Salutate ephenetū dilectū mihi. qui est p̄mitiū eccle sie asse in xpo iesu. Salutate maria que mul tum laborauit i vobis. Salutate andronicū et iuliā: cognatos et cōcaptiuos meos qd sunt nobiles in aplis qd et ante me fuerūt in xpo ie su. Salutate ampliatū dilectissimuz mihi in domino. Salutate vrbānū adiutorē nostruz

in epistolā I ad Corinthios XVI

in xpo iesu et stachin dilectū meū. **Salutate** appellen probum in xpo. **Salutate** eos qui sunt ex aristoboli domo. **Salutate** herodionē cognatū meū. **Salutate** vos qui sunt ex naraisci domo: qui sunt in dño. **Salutate** triphenā et triphosam: qui laborāt in dño. **Salutate** psidam charissimā q̄ multū laborauit in domino. **Salutate** rufū electū in dño. et matrem eius et meam. **Salutate** asyneretū et phlegontā hermen patrobā hermam et q̄ cū eis sunt fratres. **Salutate** philologū et iuliā nereū et sororē ei⁹ et olimpiadē et omnes qui cū eis sunt sanctos. **Salutate** inuicē in osculo sancto. **Salutate** vos omnes ecclie xpi.

Postq̄ apostolus p̄posuit fidelibus romanis quib⁹ scribebat quedā familiaria pertinentia ad suā personā: hic ponit quedā familiaria pertinentia ad alios. Et circa hoc tria facit. Primo monet quid ad alios debeat facere. Secundo ostendit quid alij ad eos agant ibi. **Salutate** vos etc. Tertio epistolā finit in gratiarū actione ibi. Et autē q̄ potens etc. Circa primū duo facit. Primo ostēdit quos debeant salutare. Secundo ostēdit quos debeant vitare ibi. **Rogo** autē vos fratres. Circa primū mādāt quādam personas salutarī in speciali. Secundo pōit in generali modū salutatiois ibi. **Salutate** inuicē etc. Tertio salutat eos in cōmuni ex pte fidelū ibi. **Salutate** vos etc. Circa primū p̄lo loquit de quadā muliere corinthia q̄ romā ibat quaz eis recomēdat describens eā: primo ex nomīe dicēs. **Cōmendo** autē vobis p̄phenā q̄ licet es h̄ deo deuota. nō tamē erat t̄te auctoritatis vt cōmēdatiōis litteris nō egeret. sicut ipse de se dicit. 2. cor. 3. **Aut** nunq̄d egem⁹ sicut q̄dam cōmēdatiōis lris. Secundo describit eā ex fidei religione dicēs: **Sororē** nostrā. Omnes em̄ mulieres fideles sorores vocant sicut et omnes viri fratres. **Dat. 23.** **Deus** vos fratres estis. Tertio ex officio pietatis cū dicit. **Que** est in ministerio ecclie que est cheneris in portu corinthioz vbi aliq̄ xpiani erant cōgregati q̄bus dicit mulier seruiebat. sicut et de ipso xpo **Luc. 8.** dicit q̄ quedā mulieres ministrabant ei de facultatibus suis. Et de vidua eligenda dicit. 1. thi. 5. **Si** hospiciū recepit si pedes scōrum lauit. **Deinde** dicit scōo in quibus vult eā cōmendatā haberi. quoz primū est vt honeste recipiāt. Et hoc ē quod dicit. **Et** suscipiatis eā in domo id est pp̄ amorē dei **Digne** sanctis id est fm̄ q̄ dignum est recipi sanctos **3. illd. Dat. 10.** **Qui** recipit iustū in noīe iusti mercedē iusti accipiet. **Quidā** libri habēt digne satis id est cōuenientē. tamē littera nō cōcordat cū greco. **Secundū** est vt eam sollicite adiuuēt. **Unde** subdit. **Et** assistat ei scz cōsiliū et auxiliū ferendo in quocūq̄ negotio v̄ri indiguerit. **Habebat** em̄ forte aliq̄ expedire in curia cesaris. **Sz** cōtra hoc videt esse q̄ dicit. 1. thes. 4. **Uestrū** negotiū agatis. **Quasi** dicat. **Nō** intromittatis vos de negotiis alienis. **Sed** dicendū est q̄ assistere negotiis alienis contingit dupliciter. **Uno** modo secularit̄ id est pp̄t̄ fauores hominū v̄l lucra. et hoc nō cōuenit fuis dei. 2. thi. 2. **Alio** modo militans deo iplicat se negotiis secularib⁹. **Alio** modo assistit aliq̄s negotiis alienis ex pietate. puta in auxiliū indigentū et miserōz. et hoc est religiofum fm̄ illud **1. Jac. 1.** **Religio** mūda et imaculata apud deū et patrē. **hec** est vitare pupillos et viduas in tribulatioe eoz. **Et** hoc modo apostolus hic loquit. **Ultimo** autē ostendit apostol⁹ meritū eius quare hoc sibi debeat dicēs. **Et** enim ipsa q̄

multis astitit et mibi ipsi **Esa. 5.** **Dicit** iusto qm̄ bene. retributio em̄ manū eius fiet ei. **Dat. 5.** **Beati** misericordes quoniā ipi misericordiā cōsequētur. **Deinde** mandat saluari q̄dam alias p̄sonas sibi iunctas dicēs: **Salutate** p̄isca et aqlā q̄ erat vir p̄sce. sed mulierem p̄pōit forte pp̄t̄ maiorē fidei deuotionē. **Adiuutores** meos in xpo iesu id est in fide xpi p̄dicāda. **Apud** em̄ eos cōmūti hospitabant vt habet act. 18. **Qui** p̄ anima mea suas ceruices supposuerūt id est se ipsos mortis piculo x̄p̄posuerūt p̄ vita mea p̄seruanda: q̄s est indicū maxie caritat. **Jo. 15.** **Maiore** hac dilectionē nemo habet vt animā suā p̄ponat quis p̄ amicis suis. **Hoc** autē videt factū fuisse cōmūti tibi vbi paulus p̄secutionē est passus. sicut habet act. 18. **Al** forte melius dicendū est q̄ alij se piculo p̄ aplo x̄p̄posuerūt. **Nam** illud q̄ legit act. 18. factū fuit qm̄ p̄isca et aquila de roma recedētes corinthum venerūt vt ibidem dicitur. **Sed** hoc scribebat ap̄ls qm̄ adhuc estimabat eos esse romē. **vita** at̄ apli nō tā sibi q̄ alijs necessaria erat. **3. illud phil. 1.** **Permanere** autē in carne necessariū pp̄t̄ vos. **Et** ideo subdit. **Quibus** nō solū ego gratias ago: sz et cuncte ecclie gentiū. quaz sum ap̄ls et doctor. 1. thi. 2. **Doctor** gētiū in fide et veritate. **Et** etiā salutate domesti cā eoz eccliam. **Habebant** em̄ in domo sua mltos fideles p̄gregatos. **Deinde** vult aliū saluari sibi dilectioe cōiunctum dicēs. **Salutate** ephenetū dilectū meū q̄ est p̄mitti uos asie in xpo. primus em̄ in tota asia fuit ad fidē xpi uersus q̄s erat ei ad magnā dignitatē. **he. 12.** **Accessistis** ad eccliam p̄mittioz q̄ conscripti sunt in celis. **Tūc** autē erat romē. **Deinde** dicit. **Salutate** mariā q̄ multū laborauit in vobis ad hoc vt eos ad cōcordiā reuocaret: q̄ cuz hoc facere nō posset significauit ap̄lo **Sap. 3.** **Bonoz** laborū gloriofus ē fruct⁹. **Deinde** dicit salutate androni cū et iuliā quos p̄lo describit ex genere eū dicit. **Cognatos** meos. **In** quo ostendit eos fuisse iudeos de q̄bus. **3. 9.** q̄ sunt cognati mei fm̄ carnē. **Sed** ex passioe p̄ xpo suscepta dicēs. **Et** cōcaptiuos meos. **Fuerāt** em̄ aliquando cū ap̄lo xpi incarcerati. 2. cor. 11. **In** carcerib⁹ abundantius. **Tertio** ex auctoritate cuz dicit. **Qui** sunt nobiles in apostolis id est nobiles in p̄dicatores. **fm̄** illd. p̄ uer. ultimo. **Nobilis** in portis vir eius. **Quarto** ex tēpore cū dicit. **Et** ante me fuerūt in xpo iesu. **q̄** nūc em̄ fuerunt cōuersi q̄ ipse apostolus. et ex hoc eis maior reuerentia debebat. 1. thi. 5. **Sentorē** ne increpaneris sed obsecra vt patrē. **Deinde** dicit. **Salutate** ampliatū dilectū meū in domino id est dilectioe charitatis q̄ ē in xpo phil. 1. **Estis** mibi est deus quomodo cupiā omnes vos esse in v̄scerib⁹ xpi. **Deinde** dicit. **Salutate** vrbānū adiuutorē nostrū in xpo scz in p̄dicatioe fidei. **puer. 18.** **Frater** q̄ adiuuat a fratre etc. **Et** stachin dilectū meū q̄s cōiungit qz forte simul habitabant v̄l aliqua alia necessitudine erant cōiuncti. **Deinde** dicit. **Salutate** appellen p̄bū in xpo. 1. approbatū in xpo forte p̄ aliquas tribulatioes. **Job. 23.** **Probauit** me quasi aurū q̄s p̄ ignē transit. **Deinde** cū dicit. **Salutate** oēs q̄ sunt ex domo id est ex familia **Aristoboli** in cuius domo multi fideles erāt cōgregati quem non salutat: qz forte ex aliqua causa erat absens. **Deinde** dicit. **Salutate** herodionē cognatū meū qui ex hoc ipso dicitur fuisse iudeus. **Deinde** dicit. **Salutate** omnes qui sunt ex domo naraisci qui dicitur fuisse p̄biter et peregrinabatur per deserta loca vt fideles christi confortaret. **Unde** quia tunc eum absentē nouerat esse apostolus non mandat eū saluari sed familiā eius. **Erant** tamen in eius familia aliqui infideles. et ideo ad discretionē subdit. **Qui** sunt in domino quia solos fideles saluari mādāt. 2. **Jo. 1.** **Si** quis venit ad vos et hanc doctrinā nō afferit nolite recipere eum in domū nec aue dixeritis ei. **Deinde**

Explanatio sancti Tobie

dicit Salutate triphenā et triphosā que laborauerunt in domino id est in ministerio sanctorum quod dominus sibi reputat fieri secundum illud Mat. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Deinde dicit Salutate p̄sida carissimam meā quā scilicet apostolus propter eius deuotiones specialiter diligebat. Unde subdit Que multū laborauit in domino scilicet exhortando alios et ministrando sanctis et etiam in pauperate et alijs spiritualibus laboribus. 2. cor. 11. In laboribus in ieiunijs in vigilijs etc. Deinde dicit Salutate rufum electum in domino id est in gratia christi ep̄be. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. Et matrē eius scilicet carne. et meā quia fuit eius matrē nescio. Aliquādo enim seruierat apostolo licet tunc romē non esset. tibi. p. 5. Anus ut matres iuueculas ut sorores in omni castitate. Deinde dicit. Salutate asineretū heremē patrobā heremā et qui cum eis sunt fratres. quos simul salutat: quia simul concorditer habitabant. ps. Qui habitare facit vnus moris in domo. Deinde dicit Salutate philologū et iuliā nereū et sororē ei⁹ olimpiadē et omnes qui cū eis sunt sanctos id est in fide christi sanctificatos 1. cor. 1. Abluti estis et sanctificati estis. Deinde ostendit modum quo se generaliter salutant dicens. Salutate inuicem in osculo sancto. quod dicit ad differentiā osculi libidinosi de quo dicitur. puer. 7. Apprehensum deoscutur iuuenem. Et etiā dolosi de quo dicit. puer. 27. Meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulentū oscula inimici. Osculum autē sanctū est quod in signū sancte trinitatis datur Can. 1. Osculetur me osculo oris sui. Exinde autē mos in ecclesia inoleuit ut fideles inter missarū solennia inuicem dent oscula pacis. Deinde salutatur eos ex parte altarium ecclesiarū dicens. Salutant vos omnes ecclesie christi id est in nomine et fide christi congregate. quia omnes vraz salutē optant et pro vobis orant Jaco. ultimo. Orate pro inuicem ut saluemini.

Rogo autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissensiones et offendicula preter doctrinam quā vos didicistis faciunt: et declinare ab illis. Huiusmodi enim christo domino nostro non seruiunt: sed suo vetrici et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia in omni loco diuulgata est: Gaudeo igitur in vobis sed volo vos sapientes esse in bono. et simplices in malo. Deus autē pacis conterat sathānam sub pedibus vestris velocitē. Gratia domini nostri iesu christi vobiscum. Salutat vos thimotheus adiutor meus. et lucius et iason et sosipater cognati mei. Saluto vos ego tertius qui scripsi epistolā in domino. Salutat vos caius hospes meus et vniuersa ecclesia. Salutat vos erastus arcarius ciuitatis et quartus frater. Gratia domini nostri iesu christi cū omnibus vobis Amē. Et autē qui potēs est vos confirmare iuxta euāgelium meū et predicacionē iesu christi secundum reuelacionē misterij temporibus eternis taciti: quod nunc patefactū est per scripturas prophetarū secundum preceptū eterni dei ad obedientiam fidei in cunctis gentibus cogniti soli sa-

pienti deo per iesum christum cui honor et gloria in secula seculorum Amen.

Postquam apostolus mandauit quos salutarent: hic ostendit eis quos debeant vitare. Et circa hoc tria facit. Primo docet quos debeant vitare. Secundo rationē assignat ibi. Huiusmodi enim etc. Tertio permittit eis diuinū auxiliū ad hoc implendū ibi. Deus autē pacis etc. Et quia illi quos vitare volebat fraudulentē incedebant deo plentes sub specie pietatis secundum illud Mat. 7. Veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autē sunt lupi rapaces. Ideo primo inducit eos ad cautelā habendā dicens. Rogo autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissensiones et offendicula preter doctrinā quā vos didicistis faciunt. Et primo considerandus est quod obseruare nihil aliud est quam diligenter considerare. quod quidē quandoque in bono sumit. quandoque in malo. In malo quidem sumit quando aliquis vilius gentem considerat conditionē et processum alicuius ad nocendū secundum illud ps. Obseruabit peccator iustū et stridebit super eū ventibus suis. Et Luc. 14. dicitur. Et ipsi obprobriabant eū. In bono autē accipitur. Alio modo quā quis considerat precepta dei ad faciendū. Exo. 23. Obserua igitur et audi vocē eius. Alio modo quādo diligenter considerat bonos ad imitandū secundum illud phil. 3. Imitatores mei estote fratres et obseruate eos qui ita ambulāt sicut habetis formam nostrā. Tertio obseruant mali ad cauendū et ita accipitur hic. Erant enim quidā ad fidē conuersi qui predicabant legalia esse obseruanda et ex hoc primo quidē in ecclesia sequebantur dissensiones et secte. vnum quidā eorum erant adhererent. alij vero in vera fide persisterent Gal. 5. Dissensiones secte etc. Secundo sequebantur offendicula et scandala de quibus supra. 14. actū est. vix quidā alios iudicarent. et alij alios spernerent qui dissensiones et offendicula faciunt Esa. 57. Auferte offendicula de medio populi mei. Dicit autē preter doctrinā quā vos didicistis a veris christi apostolis. ut ostendat quod huiusmodi dissensiones et scandala ex falsitate doctrine proveniebāt Gal. 1. Si quis vobis euāgelizauerit preter id quod accepistis anathema sit. Secundo monet ut cogniti vitent dicens. Et declinate ab illis id est eorum doctrinā et consortia fugiatis. ps. Declinate a me maligni et scrutabor mādāta dei mei. Deinde cū dicit. Huiusmodi enim etc. Assignat eis quod dixerat duas rationes. quarū prima sumit ex parte eorum quos vult vitare. Et primo describit eorum intencionē dicens. Huiusmodi enim homines non seruiunt christo domino sed suo vetrici. Non enim predicabant propter gloriam christi: sed propter quod suum ut suū ventrē implerent. phil. 3. Multi ambulāt quos sepe dicebā vobis nunc autē et scens dico inimicos crucis christi quorum deus venter est. Secundo describit eorum deceptionem dicens. Et per dulces sermones seducunt corda innocentium id est simplicium et imperitorū. puer. 14. Innocens credit omni verbo. Per dulces sermones in quibus sanctitatē pretendunt secundum illud ps. Qui loquuntur pacem cū proximo suo mala autē in cordibus eorum. Et benedictiones quibus scilicet benedicunt et adulant illis qui eos sequuntur Esa. 57. Popule meus qui beatus te dicit ipsi te decipiūt. Mal. 2. Maldici cā benedictionibus vestris. Secundam rationē assignat ex conditione romanorū qui faciles se exhibebant ad sequendum bonū et malū. Unde primo comendat eos de facilitate ad bonum dicens. Vestra enim obedientia qua defacili obedistis in omni loco diuulgata est propter dominium quod tunc romani obrinebant super alias nationes. Unde quod a romanis fiebat defacili diuulgabatur ad alios. supra primo. Fides vraz in vniuerso mundo annuntiatur. Gaudeo igitur in vobis quia scilicet fidei obedistis. et hoc in charitate de qua di-

in epistolā I ad Corinthios XVI

clur. 1. cor. 13. **Q** non gaudet super iniquitate cōgaudet autē veritati. Secundo reddit eos cautos contra malum dicens: Sed volo vos esse sapientes in bono. vt scilicet et quod bonum est inheretis. 1. 1. def. vltimo **Q**uod bonū est tenete. Et simplices in malo. ne scilicet p aliquas sim plicitate declinatis ad malum. Et vt talis sit vobis simplicitas q nullū decipiatis in malū. **Mat. 10.** **E**stote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe. **Ecclē** so de quibusdā dicit **Iere. 4.** **S**apientes sunt vt faciant mala: bene autē facere nesciūt. **Deinde** cū dicit. **De** ar pacis etc. **P**romittit eis diuinū auxilium contra huiusmodi deceptores. Et primo ponitur pmissio cū dicit. **Deus** autē pacis scilicet actor qui dissensiones odit quas isti faciunt. **Cō**teret sarbanā id est dyabolu qui per istos pseudo apolos vos decipere conatur sub pedib' vestris: qz scilicet per vestra sapientiā eum vincetis. Et hoc fiet v' loquer scilicet in aduētū meo. **Luce. 10.** **E**cce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et omnes virtutē inimici. **Mat. vltimo.** **C**alcabitis impios cū fuerint sicut cinis sub planta pedū vestrorū. **Secundo** ponit oratio ad hoc obtinēdū cū dicit: **G**ratia domini nr̄i iesu xpi sit vobiscū que scilicet sufficit ad vos rēddos. **2. cor. 12.** **S**ufficit tibi gratia mea. **Deinde** cū dicit **Saluat** vos etc. **Saluat** eos ex pre aliorū dicens: **S**aluat vos tibi motheus adiutor meus scilicet in predicatione euangelij. **1. cor. 4.** **D**ist ad vos thymotheū qui est filius meus carissimus et fidelis etc. **Ad**dit autē. **E**t lucius iason et sofipater cognati mei qui iudei erant scz vos saluant. **Er**at autē quidam notarius pauli nomine tertius cui paul' cōcessit vt ex sua persona romanos saluaret. **Unde** subdit. **E**go tertius qui scripsi hanc epistolā saluto vos in domino. **Deinde** dicit. **S**aluat vos catus hospes. cui scribitur iohannis tertia canonica in qua commendatur de charitate quā exhibebat sanctis. **Et** vniuersa ecclesia scilicet que erat in domo eius congregata vel que erat in illa p uincia. **Deinde** dicit. **S**aluat vos erastus archiar' ciuitatis qui scilicet custodiebat archam cōmunē id est cōmunes redditus ciuitatis et qdam frater id est fidelis nomine quartus. **Deinde** saluat eos ex parte sua dicens **G**ratia domini nr̄i iesu xpi sit cū omnibus vobis. **Amen** **E**t finit epistolā cū gratiarū actione dicens. **E**t autē scilicet deo qui est trinitas qui potens est vos confirmare p me etc. vltimo. **Modi**cū passos ipse pscier confirmabit solidabitq. **Et** hoc in fide que est iuxta euangelij id est fm euāgelij quod ego predico. **1. cor. 15.** **E**t ego sine illi sic predicauimus et sic credidistis. **Et** etiā fm predicationē iesu christi qui pmo euāgelij pdicauit fm illis hebre. 2. **Q**ue cū in iuu accepisset enarrari per dominū. **En** de **Mat. 4.** dicitur. qz circuibat iesus predicans euāgelium regni **S**ubdit autē in reuelatiōe misterij id est secreti quod quidē potest referri ad id qd dixerat iuxta euāgelij meū. **U**el quia in ipso euāgelio reuelatur secretū incarnationis diuine fm illud supra primo. **I**ustitia dei reuelatur in eo. **U**el quia ipsi apostolo est euāgelij reuelatū. **1. corinth. 2.** **M**obis autē reuelauit deus per spiritū suum. **D**e hoc autē secreto dicitur **1. sa. 24.** **S**ecretū meum mihi **U**el potest melius hoc referri ad hoc quod dixerat **C**onfirmare. **Q**uasi dicat. **D**eus potest vos confirmare in euāgelio meo et pdicatione. et hoc fm reuelationē misterij id est secreti scilicet de cōuersione gentiū. sicut habetur **epb. 3.** **M**ibi autē omnū sanctorū minimo data est gratia hec in gentibus illuminare que sit dispensatio sacramenti etc. **U**nde et hic subdit. **T**emporib' eternis. quia videlicet occultum erat apud homines qz gentes essent cōuertende ad fidem. **C**ocat autē hec tēpora eterna quāsi diu durantiā: quia a principio mundi hoc fuit occultū sc

et in ps. dicitur. **I**lluminans tu mirabiliter a mōtib' eternis. **E**t potest dici qz tēpora eterna dicuntur ipsa eternitas de qua dicitur **1. sa. 57.** **A**cclusus et sublimis habitās eternitatē. vt sicut simplex dei essentia per quādam similitudinē dimensionibus corporalibus describitur. fm illud **Iob. 11.** **L**ongior terra mensura ei' et latior mari. ita simplex ei' eternitas per tēpora designatur in qd omnia tēpora continet. **S**ubdit autē quod scz misterij nunc patefactū est de cōuersione gentiū per scripturas. **p**phetarū id est fm qz pphete pdixerunt vt patuit supra **15.** **U**nde ad **ephe. 3.** dicitur. **A**lij generationibus nō ē agnūti filij hominū. sicut nūc manifestū est sanctis apostolis eius et pphetis in spiritu esse gētes coheredes etc. **E**st autē patefactū p operis impletionem ex pcepto dei. **U**nde fm pceptū eterni dei qui scilicet eterno pposito ea que vult tēporaliter facit. quod quidem pceptū dei ad obediētionez fidei est in cunctis gentibus id est vt omnes gentes obediāt fidei supra primo. **A**d obediendum fidei in omnibus gentibus. **S**i autē loquamur de misterio incarnationis sic pstruenda est littera. **M**ysterij in q temporibus eternis tacitū: quia antea nō erat ita manifestum. **Q**uod in q misterij nunc patefactū est per scripturas pphetarū qui hoc pdixerunt. fm pceptū eterni dei qui voluit misterij incarnationis patefieri et hoc ad obediētionez fidei in cunctis gentibus. **M**ysterij in q licet tacitū apud homines: tamē cogniti soli deo sapienti. quia ipse solus hoc cognouit et quibus hoc voluit reuelare qz vt dicitur. **1. corin. 2.** **Q**ue sunt dei nemo nouit nisi spiritus dei **U**el potest intelligi de eo qui solus est sapiens scilicet per essentia. sicut dicitur **Mat. 19.** et **Mat. 10.** **N**emo bon' nisi solus de'. **N**ec excluditur per hoc filius: qz eadē est pfectio totū trinitatis. sicut e cōuersio d. nemo nouit patrem nisi filius. **Mat. 11.** **N**ō excluditur pater a noticia sui ipsi. **S**ubdit autē **P**er iesū xpm. **Q**uod nō sic est intelligendum qz deus pater sit sapiens per iesū xpm. qz cū deo sit idē sapere quod esse. sequerē qz pater esset per filiū qd est inconueniens. sed hoc referēdū est ad hoc quod supra dixerat: **N**unc patefactum est scilicet per iesū xpm. cui iesu christo est honor et gloria per reuerentiā totius creature. fm illud **pbl. 2.** **I**n nomine iesu omne genu flectat **E**t gloria scz qd ad plenā diuinitatē sicut ibi subditur. **E**t omnis lingua confiteatur qz domin' iesus xps in gloria est dei patris. **E**t hoc nō ad tēpus sed in secula seculorum. **heb. vltimo.** **I**esus xps heri et hodie ipse et in secula **A**ddit autē ad cōfirmationē veritatis. **A**men. **U**el potest sic construi. **C**ogniti soli sapienti deo cui per iesū christum est gloria qui deum glorificauit fm illud **Iob. 17.** **E**go clarificauit te sup terrā. **E**t autē aduertendū qz hec pstructione est defectiua et est sic supplēda **E**t q potēs ē etc. sit honor et gloria p iesū xpm cui est honor et glia. **S**i autē ten non sit ibi ly cui. erit constructio plana.

ExPLICIT epistola ad Romanos fm expositionē venerabilis doctoris Sancti **T**home de aquino ordinis predicatorum. li ij